

КАФЕДРА НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Виконавська (концертна) практика

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітня програма

Бакалавр
025 Музичне мистецтво
«Народні інструменти:
«Балалайка», «Гітара»,
«Домра», «Цимбали»

Курс	1-2
Семестр	1-3

Статус

Цикл-професійної і
практичної підготовки

ECTS	1,5
Годин	45
Практичні	14,5
Самостійна робота	30,5

Семестровий контроль

Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Матвійчук Любов Дмитрівна в. о. професор, завідувача кафедри народних інструментів
e-mail	domra.info@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Метою курсу «Виконавська практика» є професійна підготовка всебічно розвинутих, висококваліфікованих фахівців, які повинні оволодіти практичними вміннями та навичками професійного виконавства, необхідними для подальшої діяльності музиканта в якості артиста-інструменталіста (соліста), артиста-ансамбліста та артиста оркестру народних інструментів. Предметом курсу «Виконавська практика» є зміст та організація виконавської, зокрема, сольної, ансамблевої діяльності майбутнього викладача, артиста ансамблю, оркестру народних інструментів.

Підготовка фахівців музично-виконавського профілю – одна з провідних функцій Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, що забезпечує виконання музики перед слухацькою аудиторією. За роки навчання у вузі студент повинен отримати навички не тільки бездоганно володіти інструментом, а вміти це винести на різноманітну аудиторію. Тому першочерговим завданням курсу виконавської практики є надання можливості студенту отримати кваліфікацію концертного виконавця, для участі у концертах, в період навчання та після закінченні академії.

У процесі проходження курсу «Виконавська практика» пропонується вирішення наступного комплексу вмінь та навичок: «стрибок» на шляху до самостійності, оригінальності індивідуального інтерпретаторського мислення при бездоганності володіння технологією виконання. Оволодівши цим комплексом у індивідуальній виконавській роботі в галузі концертного виконавства; студенти мають

навчитися: долати «творче хвилювання», пов'язане з психологічним бар'єром перед виступом; отримати практичні виконавські навички на основі застосування знань, набутих емпіричним шляхом у свого викладача з фаху та підкріплених теоретико-методичною базою суміжних дисциплін; застосування ефективних методів концертно-організаційної роботи; пошук індивідуального виконавського стилю.

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни та засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, Viber, Zoom.

Перелік тем

Тема 1. Виявлення рівня професійної підготовки та творчих уявлень студента.

Тема 2. Складові якісного прочитання авторського тексту та опанування фактури музичного твору на етапі його розбору.

Тема 3. Робота над аплікатурою з метою досягнення артикуляційної та інтонаційної виразності звучання.

Тема 4. Типовість та особливості форми твору, що вивчається.

Тема 5. Специфіка виконання барокової доби.

Тема 6. Виконавське втілення стилю, жанру та індивідуального художньо-образного змісту твору.

Тема 7. Конкретні завдання для самостійного опрацювання студентом навичок раціонального та творчого відношення до вирішення конкретних виконавських задач.

Тема 8. Робота над фактурою, як комплексом засобів музичної виразності.

Тема 9. Активізація артистичних та творчих якостей студента, його особистого вкладу у виконання програми.

Тема 10. Самостійне опрацювання (читання з листа) різних за стилями та жанрами творів.

Тема 11. Виявлення специфіки комплексу засобів музичної виразності в сучасній музиці.

Тема 12. Виховання у студента художнього смаку, естетичного відчуття, гармонічного поєднання інтелектуального та емоційного ставлення до виконавського процесу як необхідних умов для розкриття його творчої особистості, набуття осмисленої виконавської волі та невимушеної артистичності.

Тема 13. Оволодіння культурою звуковидобування у сучасній музиці.

Тема 14. Вміння визначити стильові особливості виконуваного твору.

Тема 15. Вміння знаходити у звуковидобуванні виражальну специфіку та відповідні стилю рішення, розвиток тембральних уявлень.

Форми та технології навчання

Практичні заняття, самостійна робота.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у відповідну групу MOODLE.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Практичні завдання	50
2.	Самостійна робота	40

3.	Залік	10
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

Студент з оцінкою 90-100 балів «Відмінно» (А) повністю розкрив свої природні виконавсько-сценічні дані: бездоганне виконання програми, яке демонструє оволодіння технічними і художньо-образними завданнями, відсутність будь-яких недоліків, переконлива інтерпретація найрізноманітніших стилів і жанрів, виявляє образно-художнє мислення, виконавську експресію і волю, точно передає драматургію твору.

Також на оцінку можуть впливати і суб'єктивні чинники, як працездатність, позитивна мотивація навчання, рівень складності програми, темп неухильного творчого зростання, конкурсні відзнаки та досвід виступів на значних сценах.

Студент з оцінкою 75-89 балів - «Добре» (ВС) достатньо розкрив свої виконавсько-сценічні дані, володіє технічними, художніми і артистичними прийомами виконання, досить майстерно володіє інструментом, виявляє образно-художнє мислення і виконавський темперамент.

Студент з оцінкою 60-74 бали «Задовільно» (DE) недостатньо добре володіє виконавсько-інтерпретаторськими навичками, має проблеми з опануванням окремими технічними складностями або вмінням швидкого, міцного і довготривалого запам'ятовування музичного твору.

Оцінку 35-59 балів «Незадовільно» (FX) отримують студенти, які недостатньо розкрили свої виконавські можливості, але мають можливість повторного складання.

Оцінку 1-34 бали «Незадовільно» (F) отримують студенти, які не відповідають жодному з вищезазначених критеріїв.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Репертуарний список

У програмах фахових класів по інструментам (домра, балалайка, гітара, цимбали).

ЛІТЕРАТУРА :

Балалайка

1. Андреев В. Вальси для балалайки з фортепіано
 2. Блінов Е. О системі умовних позначень в нотній записі для балалайки. К, 1986
 3. Блінов Е.Г. Передмова до видання: 40 етюдів для балалайки. – Київ, 1958. – 80 с
 4. Костоґриз С. Влияние инструментализма на специфику интонационной жанровости в композиторском творчестве для балалайки / С. Костоґрыз // Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв №8: зб. наук. пр. [за ред. В.Я.Даніленка]. —Харків : ХДАДМ, 2015 (Мистецтвознавство №8). – С. 80 – 86.
 5. Лисенко М. В. Народні музичні інструменти на Україні / М.В.Лисенко. К. : Мистецтво, 1955. –62 с.
 6. Тростянський Є. Твори та обробки для балалайки у супроводі фортепіано та баяна. Нотне видання / Є. Тростянський. –С., 2007. –51 с.
- Баян, акордеон
1. Алексеев І. Методика викладання гри на баяні. - К.: Муз. Україна, 1957
 2. Бай Ю. Теоретические основы совершенствования внутренней структуры музыкально-

игровых движений баяниста. - К.: Консерватория, рукопись

3. Власов В. Методика работы баяниста над полифоническим произведением. - О.: 1990

4. Давидов М. Теоретичні основи перекладення інструментальних творів для баяну- К.: Муз. Україна, 1977

5. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяниста (підручник). - К.: Муз. Україна, 2004 ;

6. Заєць В. М. Становлення методики викладання гри на народних інструментах / В. М. Заєць // Часопис Національної Музичної Академії України ім. П. І. Чайковського. – 2010. – №1(6). – С. 92 – 96.

7. Паньков В. Гама, тризвуки, арпеджіо для вибірнього баяну. — К.: Муз. Україна, 1982.

8. Різоль М. Принципи применения пятипальцевой аппликатуры на баяне. — К., 1977

9. Різоль М., Яшкевич И. Школа двойных нот для баяна. - К.: Муз. Украина, 1989

10. Самитов В. Творческая направленность процесса совместной деятельности педагога и студента как условие становления личностных качеств музыканта-исполнителя. - К.: Консерватория, рукопись, 1992

11. Сташевський А. Баянне мистецтво в Україні : тенденції розвитку оригінальної музики та індивідуальне втілення жанрово–стильового аспекту у творчості Володимира Рунчака : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» / А. Сташевський – К, 2004. – 20 с.

12. Шаров В. Расширение музыкально-выразительных возможностей баяна в его электронной модификации. - К.: Консерватория, рукопись, 1992.

Гітара

1. Доценко В. І. Подолання технічних труднощів у виконавській практиці гітариста (на прикладі концерту для гітари з оркестром № 3 «Елегійний» Лео Брауера). Київ : ВІП, 2005. 168 с.

2. Дункан Ч. Искусство игры на классической гитаре / пер. с англ. П. П. Ивачева. Нью-Йорк : Паблিশ пресс, 1980. 140 с.

3. Иванников Т. П. «Соната памяти Боккерини» М. Кастельнуово-Тедеско: неоклассические черты гитарного творчества // Весці Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі. Мінск, 2018. № 32. С. 145–153.

4. Иванников Т. П. «Фантазия для джентльмена» Х. Родриго: претворение барочных традиций испанской гитарной музыки // Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство : зб. наук. праць / гол. ред. П. Е. Герчанівська. Київ : Міленіум, 2017. Вип.1 (8). С. 122–132.

5. Иванников Т. П. Внеевропейские мотивы в гитарной музыке Роланда Дьенса: «Tunis, Tunisie», «Trois Saudades» // Мистецтвознавчі записки : зб. наук. праць. Київ : Міленіум, 2017. Вип. 32. С. 272–285.

6. Иванников Т. П. Гитарная музыка Александра Тансмана: неоклассические дискурсы творчества // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. Київ : Міленіум, 2018. № 1. С. 173–177.

7. Иванников Т. П. Гитарная музыка эпохи постмодерна: интерпретирующее мышление как целевая установка творчества // Проблеми музичної інтерпретації : Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : зб. статей / упоряд. В. Г. Москаленко. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2011. Вип. 95. С. 81–89.

8. Иванников Т. П. Гитарное творчество Антона Гарсиа Абриля: художественные образы старинной Испании // Культура і сучасність : альманах. Київ : Міленіум, 2017. № 1. С. 47–54.

9. Иванников Т. П. Духовные аспекты творчества в украинской гитарной музыке // Science review. Warsaw : RS Global Sp. z. O. O, 2017. 7 (7). Vol. 3. P. 3–7.
10. Иванников Т. П. Жанровые традиции старинной музыки в современном гитарном творчестве // Проблемы взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : збірник наукових статей ХНУМ імені І. П. Котляревського / ред.-упоряд. І. Ю. Сухленко, М. С. Чернявська. Харків : Видавництво ТОВ «С.А.М», 2015. Вип. 44. С. 32–43.
11. Иванников Т. П. Концерт «Аранхуэс» для гитары с оркестром Х. Родриго как феномен испанского неоклассицизма // Мистецтвознавчі записки : зб. наук. праць. Київ : Міленіум, 2017. Вип. 31. С. 3–24.
12. Иванников Т. П. О перспективах феноменологического исследования современной гитарной музыки (к постановке проблемы) // Мистецтвознавчі записки : зб. наук. праць / гол. ред. В. Я. Редя. Київ : Міленіум, 2015. Вип. 27. С. 123–135.
13. Иванников Т. П. Поэтические образы Ф. Гёльдерлина в «Kammermusik 1958» Х. В. Хенце: «Drei Tentos» для гитары соло // Культура і сучасність : альманах. Київ : Міленіум, 2017. № 2. С. 63–69.
14. Иванников Т. П. Современная английская гитарная музыка: диалог времен // Мистецтвознавчі записки : зб. наук. праць / гол. ред. В. Я. Редя. Київ : Міленіум, 2016. Вип. 29. С. 27–36.
15. Иванников Т. П. Современная гитарная музыка в контексте социодинамики культуры // Культура і сучасність : альманах. Київ : Міленіум, 2015. № 1. С. 134–141.
16. Иванников Т. П. Современные гитарные циклы в аспекте преемственности жанровых традиций прошлого // Композиційно-драматургічна організація музичного твору : Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : зб. статей / гол. ред.. В. І. Рожок. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2017. Вип. 118. С. 72–81.
17. Иванников Т. П. Сюита «Koynbaba» Карло Доменикони: черты ориентализма в итальянской гитарной музыке // Актуальні проблеми історії: теорії та практики художньої освіти : зб. наук. праць. Київ : Міленіум, 2017. Вип. 38. С. 155–168.
18. Иванников Т. П. Тенденции развития современных гитарных школ: североамериканские и кубинские проекции // Проблемы взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : Когнітивне музикознавство : збірник наукових статей ХНУМ імені І. П. Котляревського : зб. наук. статей / ред.-упоряд. Ю. В. Ніколаєвська. Харків : С.А.М, 2014. Вип. 40. С. 690–700.
19. Иванников Т. П. Феноменологический подход к анализу гитарной музыки XX века: «Ноктюрнал» Б. Бриттена // Проблемы взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : збірник наукових статей ХНУМ імені І. П. Котляревського / ред.-упоряд. Л. В. Шаповалова. Харків : Видавництво ТОВ «С.А.М», 2017. Вип. 46. С. 97–116.
20. Иванников Т. П. Феномен этнокультурных взаимодействий в гитарной музыке Душана Богдановича: «Шесть балканских миниатюр» // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. Київ : Міленіум, 2017. № 4. С. 154–159.
21. Иванников Т. П. Шекспировские образы в гитарном творчестве Ханса Вернера Хенце: «Королевская зимняя музыка» // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої освіти : зб. наук. праць. Київ : Міленіум, 2017. Вип. 39. С. 118–132.

22. Иванников Т. П. Еволюція творчества Лео Брауера в контексте динаміки оновлення гітарного искусства XX века // Лео Брауер та гітарне мистецтво XX століття : Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: збірник наукових статей ХНУМ імені І. П. Котляревського / ред.-упоряд. Ю. В. Ніколаєвська. Харків : С.А.М., 2011. Вип. 31. С. 11–25.
23. Іванніков Т. П. Гітарна музика Ф. Кленьянса // Культура України : зб. наук. пр. / заг. ред. В. М. Шейко. Харків : ХДАК, 2018. Вип. 59. С. 28–40.
24. Кригін О. І. Універсалізм творчості Андреса Сеговії та його вплив на становлення вітчизняної гітарної школи : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Музичне мистецтво / ХНУМ імені І. П. Котляревського. Харків, 2015. 20 с.
25. Михайленко М. П. Теоретичні основи формування виконавської майстерності гітариста : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Музичне мистецтво / Національна музична академія України імені П. І. Чайковського. Київ, 2011. 18 с.
26. Михайленко М. П. Київська школа гри на гітарі // Часопис НМАУ імені П. І. Чайковського. Київ, 2010. № 1 (6). С. 47–50.
27. Михайленко Н. П. Методика преподавания игры на шестиструнной гитаре. Київ : «Ровно», 2003. 248 с.
28. Михайленко Н. П. Методология исполнительского мастерства гитариста. Київ : «Ровно», 2009. 241 с.
29. Михайленко М. П. Про гітару та гітаристів. Київ. Дмитра Бураго. 2021. 336 с
30. Нипрокин Ю. А. Этюды о гитаристах. Одесса : Друк, 2002. 88 с.
31. Ніколаєвська Ю. В. Харківська гітарна школа: таланти і час. Харків : Факт, 2017. 108 с.
32. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : Гітара як звуковий образ світу: виконавське мистецтво та наука : зб. наук. праць / ред.-упоряд. В. І. Доценко. Харків : ХДУМ імені І. П. Котляревського, 2008. Вип. 23. 232 с.

Домра

1. Білоус В. Основи оволодіння технічною майстерністю музиканта-виконавця // Виконавське музикознавство / ред. М. А. Давидов Київ– Ніжин : Видавець М. Лисенко, 2015. С. 59–65.
2. Білоусова С. Виконавське інтонування на домрі // Українська культура. Минувле, сучасне, шляхи розвитку : наук. зб. / упоряд. і наук. ред. В. Г. Виткалов. Рівне : РДГУ, 2018. Вип. 28. С. 171–177.
3. Івко В. Техніка інструментального інтонування // Актуальні напрями розвитку академічного народно-інструментального мистецтва : матеріали Другої Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 20–27 березня). Київ, 1998. С. 45–46.
4. Лисенко Н., Михеев Б. Школа гри на чотирехструнной домре. – К.: Муз. Украина, 1989, 152 с.
5. Лисенко Н. Методика обучения игре на домре. - К.: Муз. Украина, 1990, 88 с.
6. Матвійчук Л. Методичні основи формування виконавської майстерності домриста. - К.: 2005
7. Матвійчук Л. Школа мастерності кобзиста. - К.: 2005

Цимбали

1. Агратіна Г. Українські цимбали – здобутки і проблеми / НМАУ імені П.І.Чайковського, 1998/
2. Баран Т. Концертні цимбали: історико-теоретичний та виконавський
3. підходи /Київ, 2003/
4. Григоренко А. З історії українських цимбалів /НМАУ імені П.І.Чайковського, 1998/

5. Давидов М. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста/Муз.Україна,1997/
6. Давидов М. Народно-інструментальна культура України /НМАУ ім. П.І.Чайковського,2005/
7. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах/ НМАУ ім. П.І.Чайковського,2005/
8. Давидов М. Проблеми збереження та розвитку академічного народно-інструментального мистецтва України /НМАУ ім. П.І.Чайковського,2008/
9. Ida Tarjani– IozefFalka Cimbalom iskola. 1967 EditioMusika Budapest
10. Незовибатько О. Школа гри на українських цимбалах /К., Мистецтво, 1966/
11. Овчарчин В. Цимбалісти та їх історичний внесок у розвиток і становлення цимбалів в Україні /НМАУ ім. П.І.Чайковського,1999/
12. Пшеничний Д. Аранжування для народних інструментів /К., Музична Україна,1980/